

Heyrnar- og talmeínastöð Íslands
Kynning

September 2013

Fyrstu heyrnarmælingar á Íslandi hófust fyrir 50 árum síðan.

Heyrnar- og talmeinaastöð Íslands

- Stofnuð með lögum nr. 35 frá 1978
- Skyldur:
 - Greining og meðferð heyrnarskerðingar og heyrnarlausra
 - Greining og meðhöndlun talmeina
 - Söfnun tölfraeði um heyrnar- og talmeina
 - Rannsóknir og fræðsla

HTÍ – Hlutverk skv. lögum

- Heyrnar- og talmeinstöð **annast þjónustu** við heyrnarlausu, heyrnarskerta og þá sem eru með heyrnar- og talmein.
- **Heyrnarmælingar, greiningu og meðferð** á heyrnar- og talmeinum.
- **Fagleg ráðgjöf** og annast **þjálfun** og **endurhæfingu** heyrnarlausra, heyrnarskertra og þeirra sem eru með heyrnar- og talmein.
- **Forvarnir** á starfssviði sínu í samvinnu við aðrar stofnanir
- **Útvegar hjálpertæki** fyrir heyrnarskerta, heyrnarlausu og þá sem eru með heyrnar- og talmein og **veitir fræðslu og þjálfun í notkun** þeirra. Stofnunin skal enn fremur sjá um **viðhald og uppsetningu hjálpertækjanna**.
- **Stundar rannsóknir** og **sinnir fræðslu** á starfssviði sínu. Stofnunin skal **safna upplýsingum** um alla þá sem eru heyrnarskertir, heyrnarlausir eða eru með heyrnar- og talmein og öðrum tölfræðilegum upplýsingum sem nýtast við rannsóknar- og þróunarstörf.

Algengi heyrnarskerðingar

- Skv WHO er hlutfall heyrnarskertra um 16%
 - Þar af um þriðjungur með slæma eða mjög slæma heyrnarskerðingu eða nálægt 5%
 - Einungis þriðjungur þeirra eru aldraðir skv WHO!
 - Rannsóknir sýna að aðeins 20% þeirra sem þurfa heyrnartæki eru notendur í dag.
 - Að meðaltali bíður fólk í nærri 10 ár áður en þau leita sér hjálpar við heyrnarskerðingu!
 - Sífelld fleira ungt fólk er með skerta heyrn vegna hávaða frá umhverfi og tónlist.

Heyrnar- og talmeinastöð Íslands

- Mannfjöldi á Íslandi: 322 þúsund (var 222 þús árið 1978 !)
 - U.þ.b. 16000 einstaklingar þurfa á heyrnartækjum að halda (5% af þjóðinni). Nú eiga um 9000 einstaklingar tæki.
 - Ca 70% eru 67 ára eða eldri.
 - 7% eru börn undir 18 ára aldri
 - 55% eru karlar og 45% konur.
- 5% viðskiptavina hafa eitthvað sambland sjóndepru/blindu og heyrnarskerðingar
- um 170 einstaklingar eru DÖFF
- 73 hafa fengið kuðungsiðgræðslur (Cochlear Implants, CI)

Heyrnar- og talmeínastöð Íslands

- Hlutfall aldraðra Íslendinga eykst!
 - Hlutfall lífeyrisþega er nú 13%, mun aukast á næstu 30 árum í **21% landsmanna!**
 - 12% aldraðra eru heyrnarskertir eða heyrnarlausir miðað við u.þ.b. 5% meðaltal þjóðarinnar
 - Sjáum fram á ört vaxandi hóp þeirra sem þurfa á þjónustu HTÍ að halda í framtíðinni!

Heyrnar- og talmeinastöð Íslands

- **Árlega eru um 12.000 heimsóknir á stöðina**
 - heyrnarmælingar, stillingar heyrnartækja, læknisskoðanir, talmeinaþjálfun og hvers konar aðstoð vegna heyrnar- og hjálpertækja.
- **Gert við um 3000 heyrnartæki árlega.**
- **Fræðsla og rannsóknir** á starfssviði stofnunarinnar, fyrirlestrar, kennsla o.fl.
- **Við stöðina starfa 22 starfsmenn**
 - **Ath! Nánast óbreytt síðasta aldarfjórðunginn !**

HTÍ - starfsfólk

- Hjá HTÍ starfa 22 (nokkrir í hlutastörfum):
 - Sérfræðilæknar
 - Talmeinafræðingar
 - Heyrnarfræðingar
 - Heyrnartæknar
 - Sálfræðingur
 - Tæknimaður/tækjaviðgerðir/tölvuþjónusta
 - Hlustarstykkjasmíður
 - Stoðdeild/stjórn (forstjóri, féhirðir, bókari, ritarar)

Heyrnar- og talmeinstöð Íslands

- Þjónusta starfsstöðvar HTÍ - **Heyrnarsvið**
 - Greining og meðferð heyrnarsjúkdóma
 - Heyrnarmælingar (Reykjavík – Akureyri)
 - Skimun á heyrn nýbura
 - Læknisrannsóknir
 - Val og úthlutun heyrnartækja, endurstillingar, kennsla, ráðgjöf
 - Hreinsun og viðgerðir (ca 3000 viðgerðir/ári)
 - Fræðsla til foreldra og sjúklinga

Helstu tölur

- 5500 skráðir notendur heyrnartækja hjá HTÍ
 - Aðrir 5400 hjá einkafyrirtækjum
- 550-600 eru alvarlega heyrnarskertir
 - U.þ.b. 160 döff einstaklingar (táknmál)
- 170 börn með heyrnartæki
- 73 hafa fengið kuðungsígræðslu
 - Þar af 20 börn (nú 16 yngri en 18 ára)
- 68% viðskiptavina eru >67 ára aldri

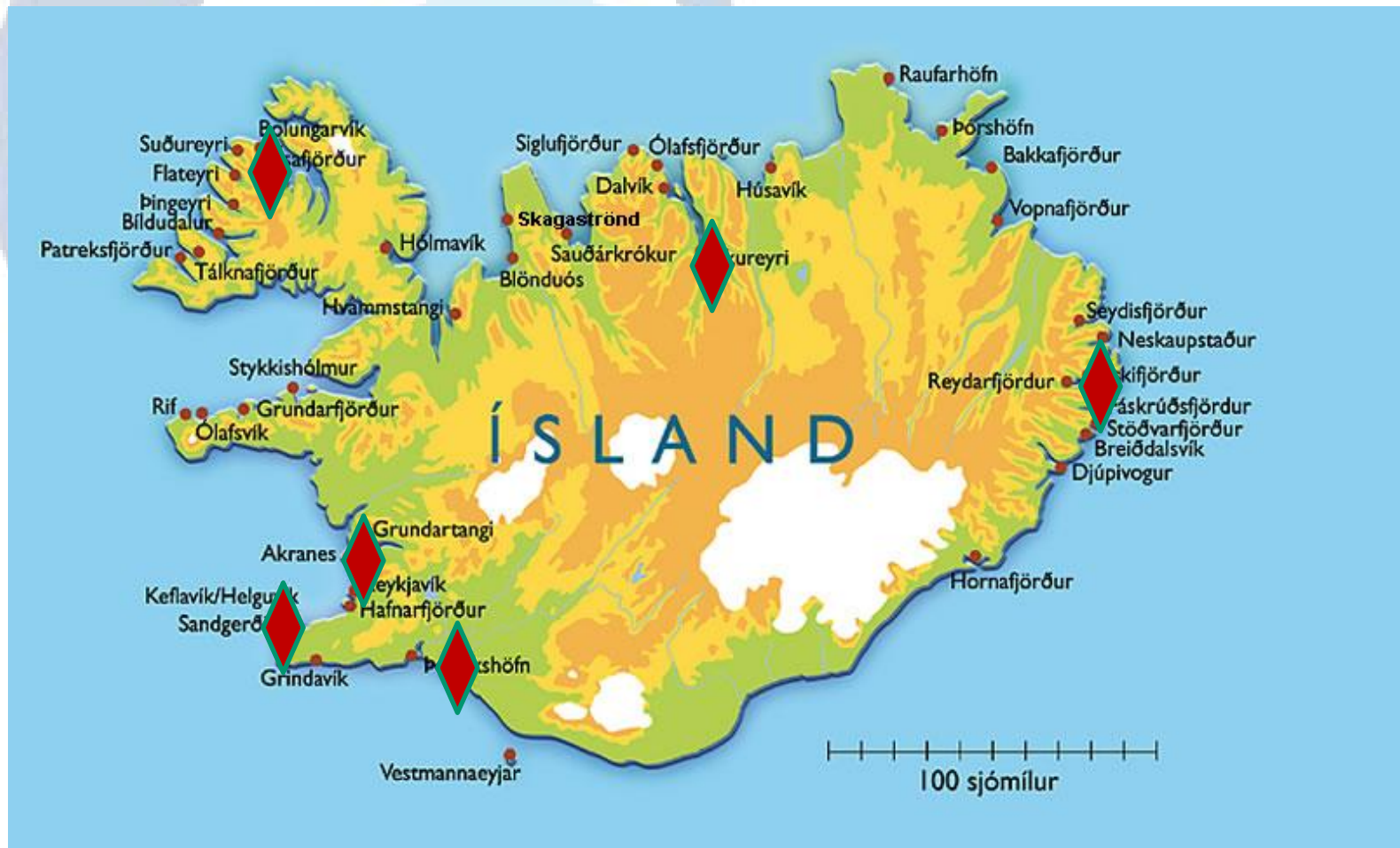
~ 250 heyrnarskert börn á Íslandi (~60% í Reykjavík)

- Væg 38
- Meðal 33
- Veruleg 4
- Alvarleg(döf) 21
- Á öðru eyra 84
- TMV $<20_{(dip)}$ 70

- Á leikskóla ~ 25
- Í grunnskóla ~ 200
- Framhaldsskóli ~ 25

Skimun á heyrn nýbura um land allt !

Kuðungsígræðsla CI

- Ráðleggingar um aðgerð, rannsóknir og allur undirbúningur á HTÍ
- Aðgerð framkvæmd á LSP af sérfræðingi frá Huddingesjúkrahúsinu í Stokkhólmi
- Stillingar, þjálfun og endurhæfing fer fram á HTÍ
- 73 Íslendingar farið í ígræðslu, 20 b / 53 f
- Sjúklingur greiðir ekki fyrir aðgerð, ígræði og fyrsta utanáliggjandi tæki
- Endurnýjun á tæki = 90% niðurgreiðsla

Heyrnar- og talmeinastöð Íslands

- Vinnustaðamælingar
- Þjónusta við elliheimili og sjúkrastofnanir
 - Heimsóknir: jan.-júní 2013 Reykjavík 8 heimsóknir, landsbyggðin 8 ferðir
 - Viljum fjölga heimsóknum þar sem stór hluti notenda heyrnartækja er lítt ferðafær

Heyrnar- og talmeinastöð Íslands

- Fræðslustarfsemi
 - Fræðsla til notenda og aðstandenda
 - Leikskólar, grunnskólar og sjúkrastofnanir
 - Kennsla umönnunarstétta:
 - Kennsla við Menntavísindasvið Háskóla Íslands, námsbrautir sjúkraliða og hjúkrunarfræðinga
 - Ýmis fræðsla til félagasamtaka og fræðslustofnana
 - Kennsla við námsbraut í talmeinafræði HÍ
 - Kennslustaða við HTÍ skv. samningi HÍ og HTÍ

Heyrnar- og talmeinasstöð - talmeinasvið -

ti

Talmeinafræðingar HTÍ haust 2013

- Fjórir talmeinafræðingar: 3 ½ stöðugildi
- Einn kandídat með MS í talmeinafræði:
 - vinnur í 6 mánuði til að geta fengið starfsleyfi frá Landlæknisembættinu
- Um 1200 tilvísanir/ári

Helstu verkefni talmeinafræðinga

- Talþjálfun barna og fullorðinna með heyrnarskerðingu (m.a. þjálfun í kjölfar kuðungsígræðslu)
- Málproskamat eftir 2 ½ árs og 4 ára skoðun á heilsugæslustöðvum
- Talþjálfun og eftirlit barna með skarð í vör/gómi
- Mæling á nefjun (Nasometer)
- Málproskamat á börnum utan af landi ef ekki eru viðunandi úrræði í heimabyggð (stundum þjálfunarrispur)
- Raddveilur
- Önnur talþjálfun (greining og meðferð), m.a. í tengslum við starfsþjálfun talmeinafræðinema
- Talmagnarar (leiga/sala)
- Samstarf við Söngskólann (kennsla og leiðsögn)
- Kennsla við þverfaglegt meistaranám í talmeinafræði við Háskóla Íslands (skv. samningi milli HTÍ og HÍ)

Ráðgjöf og þjónusta

- Handleiðsla kandídata með MS í talmeinafræði
- Fagleg leiðsögn og handleiðsla talmeinafræðinga utan stofnunar
- Ráðgjöf um málproska og -röskun til ýmissa stétta eins og leikskólakennara, hjúkrunarfræðinga og lækna
- Umsjón með starfsnámi talmeinafræðinema við HÍ

Rannsóknir og útgáfa

- Málþroskaprófið *Málfærni ungra barna* (unnið að stöðlun í samstarfi við Námsmatsstofnun), fyrir börn á aldrinum 2-4 ára
- Undirbúningur að málþroskaprófi í samvinnu við HÍ fyrir börn á aldrinum 4-6 ára
- Málhljóðaprófið, væntanleg útgáfa 2014 (437 börn prófuð)
- Cross-linguistic Child Phonology Project (rannsókn unnin í 11 löndum)
- Stamrannsókn Jóhönnu Einarsdóttur, dósents og talmeinafræðings – í samstarfi við HTÍ (lokið)
- Þýðing og útgáfa á fræðsluefni fyrir foreldra kuðungsígræðslubarna frá Ear Foundation, 2009
- Skarðabæklingur, 2010
- Hljóðabelgur, útgefinn 2011

Framtíðin

- Námskeið:
 - t.d. fyrir foreldra ungra barna
 - námskeið fyrir ýmsa hópa, t.d. leikskóla- og grunnskólakennara
- Audio Verbal Therapy
- Gera HTÍ að miðstöð þekkingar og rannsókna á sviði hljóðþróunar barna og málhljóðaröskunar – í samvinnu við Háskóla Íslands

Hvar kreppir skórin?

- Aðgengi notenda að þjónustu HTÍ
 - Erfitt húsnæði, aðgengi slæmt, þröng aðstaða
 - Vantar 3ja heyrnarmælingaklefa auk mælitækja á Ak.
 - Takmarkanir á að þjónusta landsbyggðina
- Bæta þarf hugbúnað (tenging við Sjúkratr. o.fl)
- Gjaldskrá eldist illa – Sértekjur dragast saman
- Hækkandi lífaldur og þjónusta við aldraða
 - Vantar samvinnu við elliheimili og sjúkrastofnanir
 - Skimun á tíðni og rannóknir á félagslegum áhrifum heyrnarskerðingar aldraðra

Hvar kreppir skórin?

- Kostnaður notenda og Ríkis af heyrnar- og hjálpartækjum
 - Ný tækni og kostnaðarsöm
- Löggilding heyrnarfræðinga
- Viljum stórauka fræðslu !
- Viljum bæta stuðning við aðstandendur
 - S.s. Sálfræði- og félagsfræðileg aðstoð
- Viljum auka rannsóknir!
- Hlutverk HTÍvarðandi tölfraeði og skýrslugjöf
 - Samvinna við Landlækni og aðra

Hvað hefur heppnast vel?

- HTÍ þjónar **miklu** fleiri viðskiptavinum en sambærilegar stofnanir erlendis!
- HTÍ er hagkvæm stofnun, starfar jafnan innan fjárlagaramma og hefur jafnvel skilað afgangi!
- HTÍ er skipað öflugum hópi frábærs fagfólks með mikinn metnað til að gera enn betur!
- Viðskiptavinir hrósa þjónustu og starfsfólki HTÍ!

Takk fyrir komuna!

